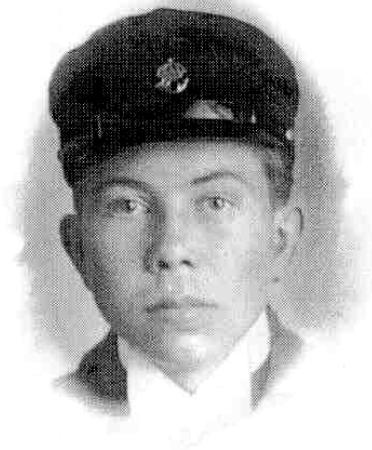

Ivar Lo och Tungelstaborna: Inbrottet hos adelsmannen

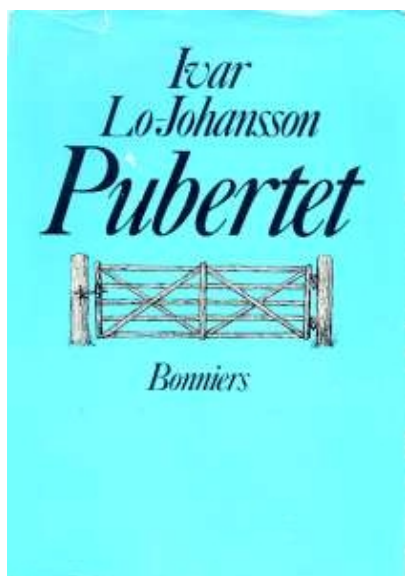

Ivar Lo beskriver i sina självbiografiska romaner som utkommer på 1970-talet sin tid på Djurgårdsgrind, framför allt i böckerna Pubertet och Asfalt men han har redan 1951 i boken Analfabeten en del fakta från den tiden.

Vi har nu tillsammans ägnat oss åt att med fakta ur dessa verk, framförallt Pubertet från 1978, finna de personer han beskriver i det dåtida Tungelsta och följa deras liv med mycket kortfattade fakta.

Många är mycket lätta att relatera, många blir tyvärr oidentifierade.

Möjligen kan dessa artiklar hjälpa oss att få fram ytterligare fakta, därför använder vi oss även av citat ur böckerna som inte vi kan hänföra men som ändå kanske relateras med läsarnas hjälp.

Utdrag ur "Pubertet" (1:a delen av memoarerna, 1978) med anknytning till Tungelsta/Västerhaninge, kapitel XXVII.

Inbrottet hos adelsmannen

”Sista året jag gick i folkskolan hade vi varit fyra pojkar som tagit oss in i en liten förrådsbod som hyrdes av den ena adelsmannen, den som i Stockholm tillverkade klichéer och ansågs välbärgad.

Han var en mycket hygglig karl som ingen av oss bort ha ett horn i sidan till. Det var inte ens fråga om något rent bokstavligt inbrott. Vi hade bara behövt ta oss upp under taket till vedboden i skolan, där det fanns ett hål i väggen, så att det gick att slinka ner i redskapsbon. Ingen visste i ett sådant fall vem som först hittat på en kupp.

Vi hjälpte en mager pojke in genom hålet och han langade, medan vi andra tog emot det han skickade upp till oss. Där nere fanns ett par lådor fyllda av paket med spik som adelsmannen skulle ha till sitt bygge. Vi delade mycket noggrant på bytet, fast vi absolut ingen användning hade för så mycken spik. När vi stulit den visste vi inte ens var vi skulle göra av den.

Vi gömde spikpaketen i skogen invid skolan, i stenrösen och lite varstans, där vi kunde komma åt.”

Sparrebo 1971, foto Anders Karlsson

Den välbärgade adelsmannen är direktör Bengt Silfversparre som byggde huset

1910, det finns kvar än idag.

Det ligger efter vägen mot Södertälje, strax före avtagsvägen mot Sorunda. Infarten finns mittemot vägen till Haga och hade förr fri utsikt mot Trädgårdsstugan.

Två vita grindstolpar med texten "SPARREBO" kantar infarten.

Bengt Silfversparre var typograf, hade egen verksamhet och har bland annat gjort klichéer till den upplaga av Nordisk familjebok som man kan läsa på nätet under "Projekt Runeberg".

Familjen Silversparre var skrivna i Stockholm, Sparrebo var bara ett lantställe för rekreation. På 1950-talet sålde sönerna Ragnar och Wollmar stället som idag har beteckningen Ålsta 20:1

Sparrebo var under några år på 70-talet klubblokal för motorcykelklubben ASPES, förkortningen lär ha stått för "Allt Skit På Ett Ställe"!

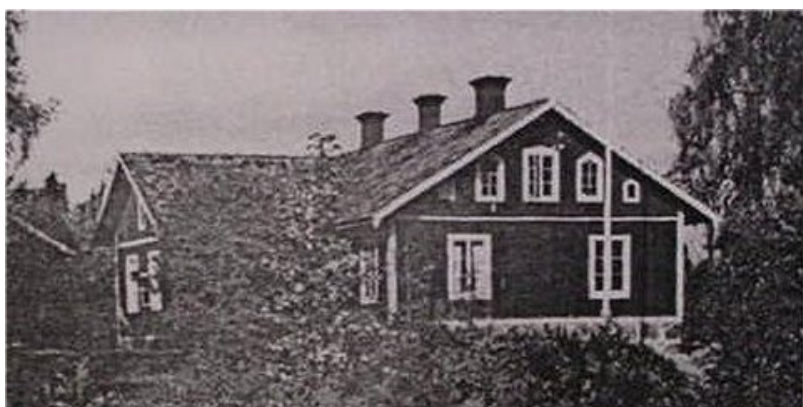
Blev sedan efter renovering åter bostad och i ett inlägg på Facebok för några år sedan lade dåvarande ägaren Magnus Stjernqvist ut denna bild från 2006 på nätet.

Ivar och kamraten Olles inbrott hos adelsmannen renderar i en "rättegång" i skolan.

"Lärarinnan satt vid rättegångstillfället rak och sträng i katedern som domare. Adelsmannen som målsägare hade inte brytt sig om att infinna sig utan han hade överlåtit alltihop åt henne.

Jag vet inte om lärarinnan någonstans läst sig till hur hon skulle gå tillväga, eller om hon hittat på allt själv. Men hon avkunnade till slut domen. Varje pojke i de övre klasserna blev ålagd att betala två kronor till en särskild spikfond som skulle tillfalla spikens ägare. Det var möjligt att bötesmedlen inte skulle komma att täcka eller tvärtom översteg värdet av det stulna. Men lärarinnan hade funderat ut just det beloppet.

Både skyldiga och oskyldiga straffades i och med det lika.”

Under den här tiden finns två kvinnliga lärare samtidigt på Västra Skolan. Lovisa Andersson f 1853 i Österhaninge är skriven som "småskolelärarinna" och Karolina Pettersson f 1858 i

Ventlinge fs på Öland noteras som "folkskolelärare"

Det torde vara den senare som tjänstgör som domare när Ivar och kamraterna ställs inför "rätta" när man avslöjats för spikstölden i redskapsboden.

Karolina Pettersson flyttade hem till Öland 1914.

Västra Skolan byggdes 1844 men är till och ombyggd i omgångar, Ivar skrevs in här i mars 1911 och avslutade i juni 1913. Var kommunal skola fram till 1950, därefter scoutlokal mm men används sedan 2004 av Friskolan "Västra Ekoskolan". Som kuriosum var det i denna lokal som Sveriges första Jordbrukskassa startades i oktober 1915, initiativtagare var bl.a. rotemannen Carl Alm, direktör för AB Hem på landet.

Jordbrukskassorna är inledningen på Föreningsbanksrörelsen som numera ingår i Swedbank.

Läs även här:

<https://www.haninge.org/2016/06/26/ivar-lo-och-tungelstaborna-den-ilskne-stinsen>

/

Ivar Lo-Johansson, statarnas berättare